

Ko e Fononga 'a Sēini

Fai 'e Jessica Larsen
Makatu'unga i ha talanoa mo'oni

Niu Ioke, USA, 1843

Na'e sio 'a Sēini Maningi ki he tētē hifo 'a e vaká mei he taulangá ki he Ano 'Ailí. Na'á ne ongo'i hangē na'e tafe fakataha atu 'ene ngaahi faka'amú mo iá.

Na'e kau ki he Siasi 'o Sīsū Kalaisi 'o e Kau Mā'oni'oni i he Ngaahi 'Aho Kimui Ní i he ta'u pē taha kuo hilí pea ne fakakaukau ke hiki 'o nofo fakataha mo e Kāinga-lotú i Nāvū. Na'e 'osi fononga hifo 'ene fa'éé mo ha kau mēmipa kehe 'o e fāmilí i he Kanali 'Ailí ki Pafalō, i Niu Ioke. Ka i Pafaloó, na'e 'ikai fakangofua ai ke nau heka he vaká, koe'uhí ko e lanu 'o honau kilí.

Na'e 'eke le'o si'i ange 'e hono tuonga'ane ko 'Aisaké, "Ko e hā te tau fai he taimi nī?"

Na'e vanavanaiki 'a e fehu'í i he 'ea momokó. Na'e kei maile 'e 800 (kilomita 'e 1,287) e mama'o 'o Nāvū. E lava pē ke nau fo'i pea foki ki 'api, pe toki feinga ke fononga 'amui ange. . . .

Ka ne 'ikai fa'a tatali 'a Sēini! Na'á ne 'ilo ne mo'oni e Tohi 'a Molomoná. Kuo toe folofola 'a e 'Otuá 'o fakafou

i he kau palōfitá. Na'á ne fie ma'u ke ne a'u ki Nāvū mo hono fāmilí.

Ne tu'u hangatonu 'a Sēini pea hanga fakahihifo. "Tau luelue."

Pea na'a nau fai ia. Kae 'oua kuo maikiiki honau suú. Kae 'oua kuo mafahifahi honau va'é mo toto pea pau ai ke nau lotu ke fakamo'ui kinautolu. Na'a nau mohe he taimi 'e ni'ihí i tu'a, pea na'e lahi fau 'a e hahau pea ongo 'o hangē ha sinou 'oku toó. Na'e fakamanamana ha kakai 'e ni'ihí ke tuku pōpula kinautolu, i he'enua pehē ko ha kau pōpula hola kinautolú. Na'e 'ikai ke nau 'ilo ko ha fāmilí 'ulí'ulí tau'atāina 'a e fāmilí Maningi. Pea na'a nau kei lue pē, mo hiva himi ke mole atu 'a e taimí.

Na'a nau fakaofi atu ki Nāvū i he'enua a'u mai ki ha vaiata.

Na'e pehē ange 'a 'Aisake, "Hala ha hala-fakakavakava."

Na'e kamo pē 'a Seini. "Ta, te tau a'a leva ai." I he'ene hifo atu ki he vaiatafé, ne a'u hake 'a e vaí ki hono tunga'iva'é. Na'á ne 'unu māmālie atu leva ki mu'a. Na'e a'u hake 'a e vaí ki hono tuí pea fakalaka hake i hono kongalotó. I he taimi na'e a'u ai ki he lotomālie 'o e vaiatafé, kuo a'u hake vaí ki hono kiá! Me'amālié, he na'e 'ikai ke toe loloto ange ai, pea kolo-si lelei leva 'a e fāmilí Maningi.

Faifai pea nau a'u ki Nāvū. Ne lava 'a Seini 'o sio ki he holisi makalaha faka'ofa 'o e Temipale Nāvūú i he tafungofunga hanga hifo ki he tele'á. Neongo na'e te'eki ai ke 'osi, ka na'á ne 'avea ai. Na'e fakahinohino kinautolu 'e ha taha ki he fale na'e nofo ai 'a e Palōfita ko Siosefá.

Na'e tu'u ha fefine lōloa, 'ulu lanu 'ulí'ulí i he matapaá. Na'á ne ui atu, "Mou hū mai, hū mai!" "Ko 'Ema Sāmita au."

Na'e 'ikai fu'u mahino 'a e ngaahi miniti si'i ne hoko atu aí. Na'e fe'iloaki 'a Sēini mo e Palōfitá, pea na'á ne fokotu'utu takai ha ngaahi sea i he lokí ma'á e fāmilí Maningi kotoa. Ne tangutu fiefia hifo 'a Seini ki he seá 'o fanongo i hono fakafe'iloaki 'e Siosefa kinautolu ki he kakai na'e i aí, kau ai hono kaume'a ko Toketā Peniselá. Pea hanga hake leva 'a Siosefa kia Sēini, 'o 'eke ange, "Ko koe 'a e taki 'o e ki'i falukungá kakai ko 'ení, 'ikai ko ia?"

Na'e tali ange 'e Seini, "Io, tangata'eiki!"

Na'e malimali 'a Siosefa. "Ofa ke tāpuaki'i koe 'e he 'Otuá! 'Oku ou fie fanongo he taimí ni ki ho'omou fonongá."

Na'e fakamatala 'a Seini ki he lavelavea honau va'é mo e mohe i he sinoú mo e kolosi i he vaiatafé. Na'e fanongo fakalongolongo 'a e taha kotoa. Na'á ne faka'osi 'aki, "Ka na'e 'ikai fu'u kovi fēfē." "Ne mau fononga fiefia, hiva ha ngaahi himi mo fakafeta'i ki he 'Otuá i He'ene lelei mo e 'alo'ofa ta'efakangatangata 'o tāpuaki'i,

malu'i, pea mo fakamo'ui homau va'é."

Na'e ki'i longonoa taimi nounou.

"Ko e hā ha'o fakakaukau ki ai, Toketā?" Faifai pea pehē ange 'a Siosefa, mo taa'i atu e tui 'o e tangatá. "Ikai 'apē ko e tuí ia?"

"Kapau na ko au ia, 'oku ou manavasi'i he na'á ku mei holomui 'o foki ki hoku 'apí!" Ko e lea ange ia 'a Toketā Peniselá.

Na'e kamo pē 'a Siosefa pea tafoki kia Seini mo hono fāmilí: "Ofa ke tāpuaki'i kimoutolu 'e he 'Otuá. 'Oku mou i he lotolotonga 'o ha ngaahi kaungāme'a." ■

'Oku nofo 'a e tokotaha na'á ne fa'ú i Tekisisi, USA.

NGAAHI TĀ FAKATĀTA A JIM MADSEN